

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА на здобуття освітнього ступеня

магістра зі спеціальності

072 “Фінанси, банківська справа та страхування ”

за магістерською програмою професійного спрямування

«Фінансовий менеджмент реального та страхового бізнесу»

на тему: «Медичне страхування в умовах медичної реформи»

Виконавець:

студентка фінансово-економічного факультету

Георгію Олена Сергіївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент, приват-професор

Арутюнян Світлана Сергіївна _____

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. Теретичні основи страхування та особливості медичного страхування	6
1.1. Страхування: сутність та функції.....	6
1.2. Сутність медичного страхування та страхової медицини	17
1.3. Особливості надання страхових послуг з медичного страхування.	21
РОЗДІЛ 2. Практичні аспекти впровадження медичного страхування в умовах медичної реформи (на прикладі комунального закладу "Ренійський центр первинної медико-санітарної допомоги Ренійської районної ради Одеської області)	24
2.1. Сучасні тенденції та особливості впровадження медичної реформи в Україні.	25
2.2. Аналіз діяльності КЗ «Центру первинної медико-санітарної-допомоги», утвореного в результаті реалізації медичної реформи	33
2.3. Проблеми впровадження медичної реформи на прикладі КЗ «Ренійський центр первинної медико-санітарної допомоги»	Ошибка!
Закладка не определена.	
РОЗДІЛ 3. Проблеми та перспективи розвитку обов'язкового медичного страхування в Україні.	68
3.1. Досвід розвинутих країн у сфері медичного страхування.....	68
3.2. Удосконалення механізму реалізації медичної реформи	81
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

ВСТУП

В сучасних умовах фінансової, соціальної та політичної кризи в нашій країні держава не може забезпечити стабільність соціальної допомоги громадянам. Найважливішим аспектом соціальної допомоги – забезпечення права людини на доступну, кваліфіковану та якісну медичну допомогу, яке передбачено законодавством України та міжнародними стандартами.

В Україні з часів незалежності прийнята державна форма медичного фінансування, але вона об'єктивно себе не виправдовує. Заклади охорони здоров'я, що фінансуються за державний рахунок не отримують кошти в повному обсязі для надання якісної медичної допомоги. На практиці майже кожен пацієнт вимушений сплачувати лікування з власних коштів, а саме: придбання ліків, оплата коштовних аналізів та інструментальних додаткових обстежень, додаткові витрати на харчування під час стаціонарного лікування, тощо. Тому існуюча система фінансування галузі охорони здоров'я потребує нагального реформування – перехід на фінансування медичних послуг з урахуванням їх ринкової вартості.

Актуальність теми. Однією із найважливіших соціальних функцій держави є піклування про здоров'я населення. Здорове населення, а отже і здоровий людський капітал є одним із найнеобхідніших складових потенціалу країни. З самого початку становлення України як самостійної держави, гостро постало питання про фінансування охорони здоров'я як чинника збереження та примноження національного багатства країни. Рівень охорони здоров'я у нашій країні потребує підвищеної уваги та вдосконалення.

Удосконаленню фінансового забезпечення у сфері охорони здоров'я присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів: О.Д.Василика, К.В. Павлюка, С.Ф. Тернова, М.В.Малаховської, В.І. Євсєєва, К.В. Мних, М.П. Жданової, В.І. Журавля, В.Г. Черненко, А.С. Немченко, Є.М. Кисельова, В.М. Рудого, В.М. Пономаренка, Я.Ф. Радиша та ін. Так, наприклад, К.В. Мних вважає, що найкращим способом удосконалення

фінансування охорони здоров'я, для будь-якої країни, є запровадження медичного страхування, як добровільного так і обов'язкового. На думку С.Ф. Тернова та М.В. Малаховської дійовим засобом розв'язання існуючих проблем у сфері охорони здоров'я могло б стати поступове запровадження страхової медицини і активне залучення позабюджетних коштів (за рахунок надання законодавчо визначеного переліку платних послуг, здавання в оренду основних фондів, непрофільної діяльності, благодійних коштів тощо), тобто перехід до бюджетно-страхової форми фінансування.

Мета магістерської роботи полягає в проведенні дослідження та поглиблення теоретичних, організаційних та правових основ системи охорони здоров'я в умовах її реформування з метою виявлення та вирішення проблем впровадження медичної реформи.

Перед магістерською роботою поставлені наступні завдання:

1. Вивчити теоретико-методологічні особливості медичного страхування та страхової медицини.

2. Розглянути сучасні тенденції та особливості впровадження медичної реформи в Україні.

3. Виявити проблеми впровадження медичної реформи на прикладі КЗ «Ренійський центр первинної медико-санітарної допомоги»

4. На основі досвіду розвинутих країн у сфері медичного страхування запропонувати шляхи удосконалення механізму реалізації медичної реформи.

Об'єктом дослідження в магістерській роботі виступають теоретичні та практичні аспекти системи охорони здоров'я в Україні в умовах медичної реформи.

Предметом дослідження в магістерській роботі є сутність та функції медичного страхування, особливості надання страхових послуг з медичного страхування, сучасні тенденції та особливості впровадження медичної реформи в Україні, досвід розвинутих країн у сфері медичного страхування.

Методологічною базою дипломної роботи виступають: теоретичні напрацювання світової економічної та фінансової науки, положення сучасної фінансової теорії, наукова література, роботи вітчизняних та зарубіжних вчених з питань системи охорони здоров'я.

Під час написання дипломної роботи було використано такі **методи дослідження**: у першому розділі магістерської роботи переважають загальнонаукові та спеціально наукові (методик, підходів, принципів, правил, класифікацій) методи пізнання; у другому розділі – статистичні, економетричні, аналітичні методи пізнання, використовується горизонтальний, вертикальний, порівняльний аналіз, у третьому – ймовірно-статистичний, структурно-прогностичний, спостереження.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних учених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій, фінансова звітність підприємства, статистичні матеріали.

ВИСНОВКИ

Медичне страхування як самостійна підгалузь особистого страхування об'єднує всі види страхування, пов'язані з відшкодуванням витрат страхувальника у зв'язку із захворюванням і необхідністю лікування.

Вітчизняній системі охорони здоров'я притаманні якості радянської системи, яка будувалася з врахуванням принципів: загальнодоступності; безкоштовного медичного обслуговування; єдності пропаганди здорового способу життя; лікування і реабілітації; взаємодії медичної науки і практики. Основними рисами якої були: домінуюча роль держави; сформована мережа державних установ; кадрове забезпечення; збалансована система профілактики; бюджетне забезпечення функціонування медичних установ. Для української системи охорони здоров'я характерні фінансова та ресурсна розпорошеність, деформованість структури медичних послуг, що загострює проблеми медичного обслуговування населення, та вимагає реформування системи охорони здоров'я для задоволення попиту на медичні послуги, з однієї сторони, та стримування зростання витрат на охорону здоров'я з іншої.

Система охорони здоров'я України за моделлю Семашко має низку проблем і вже не може якісно виконувати свої функції. Серед них:

- а) неофіційні платежі за послуги;
- б) дефіцит кваліфікованих кадрових ресурсів у медичній галузі;
- в) дефіцит кадрових ресурсів у сільській місцевості;
- г) низький рівень фінансування медичної галузі;
- д) корупція у медицині та сфері закупівель;
- е) великий рівень зносу медичного обладнання, машин «швидкої допомоги».

Останні роки Україна посідає чи не найперші місця у антирейтингах Європи за показниками ефективності охорони здоров'я, 111 місце із рейтингу ООН за рівнем тривалості життя із середньою тривалістю життя 71,0. (2016 р.) та 194 місце із 195 за дослідженнями Департаменту ООН з економічних та соціальних питань за темпами росту населення.

Основним джерелом фінансового забезпечення державних закладів охорони здоров'я є кошти Державного бюджету. Фінансування комунального закладу «Центр первинної медико-санітарної допомоги Ренійської районної ради Одеської області» відбувається за рахунок таких джерел:

- а) За рахунок щорічної медичної субвенції, що відображається у Плані асигнувань на відповідний рік.
- б) Кошти обласного, районного бюджету, що надаються за запитом ЦПМСД.
- в) Власні надходження ЦПМСД.

Комунальний заклад «Центр первинної медико-санітарної допомоги Ренійської районної ради Одеської області» з законодавчо можливих джерел власних надходжень отримує два види надходжень, для яких має два спеціальні рахунки: спеціальний рахунок для зарахування коштів, що надійшли від здачі в оренду приміщення (ЦПМСД здає в оренду приміщення під аптеку) та спеціальний рахунок, де враховуються матеріальні цінності, що були отримані безкоштовно та були оприбутковані.

- г) Інші власні надходження Центру.
- д) Благодійні внески, гранти, дарунки, всі види добровільної та безоплатної допомоги, внески від спонсорів та меценатів.
- е) Надходження коштів на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів.
- ж) Інші джерела, не заборонені законодавством.

Аналіз динаміки, складу та структури видатків Центр первинної медико-санітарної допомоги Ренійської районної ради Одеської області свідчить про зростання протиріч між потребами населення у високоякісних послугах та можливостями їх забезпечення за рахунок бюджетних коштів.

В світовій практиці існують наступні моделі фінансування охорони здоров'я:

- а) універсальна – охорона здоров'я фінансується за рахунок загального оподаткування, медичне забезпечення здійснюється в основному в

державних установах найманими службовцями або залученими за контрактом робітниками – первинна медична допомога, стоматологія, фармацевтика (Велика Британія, Ірландія, частково Данія);

б) континентальна – фінансування здійснюється за рахунок відрахувань з фонду заробітної плати та зі спеціальних державних фондів, які складаються приблизно $\frac{3}{4}$ сукупних видатків на охорону здоров'я (Німеччина, Австрія, Франція, Нідерланди, Бельгія, Люксембург);

в) південна – фінансування здійснюється переважно за рахунок внесків із фонду зайнятості, медичне забезпечення здійснюється державними і приватними медичними установами (Італія);

г) скандинавська – фінансування здійснюється переважно за рахунок податку на доходи;

д) переважно приватна – фінансування здійснюється за рахунок приватних, та в меншій мірі державних джерел, медична допомога надається приватними медичними установами (США);

е) модель, яку використовують у країнах із перехідною економікою – фінансування поєднує елементи державної і страхової медицини, поступово відбувається введення інституту платної медицини (країни Східної Європи та колишні республіки СРСР).

Реформа системи охорони здоров'я має передбачати запровадження:

- а) додаткових джерел фінансування охорони здоров'я;
- б) забезпечення гарантованого рівня надання безоплатної кваліфікованої медичної допомоги у законодавчо визначеному обсязі;
- в) створення механізмів раціонального використання фінансових, кадрових і матеріально-технічних ресурсів системи;
- г) чітке визначення обсягу державних гарантій щодо надання медичної допомоги, узгоджене та збалансоване з фінансовими можливостями держави;
- д) прийняття необхідного законодавчо-нормативного забезпечення;

е) інституційних та правових умов для запровадження нових методів оплати медичних послуг постачальникам та прийняття необхідного пакету документів для створення єдиного замовника - Національної служби здоров'я .

ж) надання Центрам більшого об'єму автономії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про страхування» Закон від 07.03.1996 № 85/96-ВР (Редакція станом на 01.04.2016) [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
2. Осадець С.С. - Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С.Осадець. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2002. — 599 с.
3. Плиса Володимир Йосипович - Страхування: підручник для студ. вузів. Издательство: Каравела, 2010 г.Шейко О.Ю., Ганин В.И. «Проблеми та принципи фінансування бюджетних установ»
4. Статут ЦПМСД.
5. Посадова інструкція головного бухгалтера.
6. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>
7. План асигнувань Центру первинної медико-санітарної допомоги Ренійської районної ради Одеської області.
8. Про затвердження Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету
9. Теоретико-організаційні засади державної політики у сфері охорони здоров'я в Україні -[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Dtr_du/2011_2/files/DU211_33.pdf;
10. Реформування вторинної медичної допомоги-[Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http:// eu-shc.com.ua/UserFiles/File/SR_V04_ua.pdf](http://eu-shc.com.ua/UserFiles/File/SR_V04_ua.pdf)
11. Басва О.В.Менеджмент у галузі охорони здоров'я: навч. посібник / О.В. Басва —К.: Центр учбової літератури, 2008 — 640 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://westudents.com.ua/glavy/41776-53-sistema-ohoroni-zdorovyav-ukran.html>
12. Попченко Т. П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення:

аналіт. доп. / Т. П. Попченко. – К. : НІСД, 2012. – 96 с. [Електронний ресурс]. -
Режим доступу:

http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Zdorovya_Popchenko-2a6db.pdf

13. Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19 Редакція від 01.01.2016[Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-1221>

14. Попченко Т. П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналіт. доп. / Т. П. Попченко. – К. : НІСД, 2012. – 96 с. [Електронний ресурс]. -
Режим доступу:

http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Zdorovya_Popchenko-2a6db.pdf

15. Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19 Редакція від 01.01.2016[Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-1221>

16. Рудий, В. М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні / В. М. Рудий. – К. : Сфера, 2005. – С. 167

17. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги : закон України від 07.07.2011 р. № 3611-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=n&find>

18. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України 2015 / за ред. Шафранського В. В. МОЗ України. – Київ.-2016. – 452 с.т[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.uioph.kiev.ua/download/Vidavnictvo/Shchorichna%20dopovid/Shchorichna%20dopovid.2016.pdf>

19. Кошторис бюджетної установи [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.vuzlib.su/bubo_k/2.htm
20. Закон України Основи законодавства України про охорону здоров'я Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 № 2801-ХІІ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
21. Лехан В.М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я: український вимір / Лехан В.М., Слабкий Г.О., Шевченко М.В. – К.: Четверта хвиля, 2009. - 353 с.
22. Медичне страхування в деяких країнах східної Європи, Росії, Латвії (Огляд, складений з фрагментів статей). Підготовлено міським науковим інформаційно-аналітичним центром медичної статистики // Лікар. – 2010. – № 9. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.likar.info/profi/articles/406.html>
23. Медичне страхування в деяких країнах східної Європи, Росії, Латвії (Огляд, складений з фрагментів статей). Підготовлено міським науковим інформаційно-аналітичним центром медичної статистики // Лікар. – 2010. – № 9. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.likar.info/profi/articles/406.html>
24. Лехан В. Система фінансування здравоохранения в Украине и пути ее реформирования / В. Лехан, В. Рудый, С. Шишкин // Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні: дод. матеріали до семінару. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu-shc.com.ua/>
25. Лехан В. Система фінансування здравоохранения в Украине и пути ее реформирования / В. Лехан, В. Рудый, С. Шишкин // Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні: дод. матеріали до семінару. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu-shc.com.ua/>
26. Лехан В. Система фінансування здравоохранения в Украине и пути ее реформирования / В. Лехан, В. Рудый, С. Шишкин // Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні: дод. матеріали до семінару. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eu-shc.com.ua/>

27. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/docfiles/pre_20160205_0_dod.pdf
28. Мокрицька А. Б. Актуальні проблеми реформування системи охорони здоров'я в Україні / А. Мокрицька // Економічні, правові, інформаційні, та гуманітарні проблеми розвитку України в пост стабілізаційний період: наук. конф.: зб. матеріалів. – Тернопіль, 2008. – С. 40–44.
29. Посадова інструкція головного бухгалтера.
30. Лукьянчук Е. Медицинское страхование в ЕС, или На вкус и цвет товарищей нет? / Е. Лукьянчук // Еженедельник АПТЕКА. – 2012. – № 2.
31. Медицинское страхование за рубежом (обзор печати) // Вопросы экономики и управления для руководителей здравоохранения. – 2004. – № 5.
32. Нонко В. Іноземний досвід медичного страхування / В. Нонко // Главный врач. – 2002. – № 4. – С. 42–44.
33. Реформи охорони здоров'я в Республіці Грузія: від радянської руїни до охорони здоров'я на ринковій основі / К. Бендукідзе, Ф. С. Редер, М. Танер, А. Урушадзе. — К. : НВП “Інтерсервіс”, 2014. – 52 с. 5.
34. Салтман Р. Реформы здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий : [пер. с англ.] / Р. Салтман, Дж. Фигейрас. – М. : ГЭОТАР-МЕД, 2000. – 432 с
35. Про затвердження Характеристики та класифікаційних ознак видів добровільного страхування: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України № 565 від 09 липня 2010 р. // Офіційний вісник України, 2010, № 90, С. 42.
36. Пилипенко Світлана. Поняття та особливості договору добровільного медичного страхування/Світлана Пилипенко // Підприємництво, господарство і право. – 2016. - № 2. – С. 24-28.
37. Я. Терешко // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку. Матеріали I

38. Клебанова Т. С. Система обязательного медицинского страхования в Украине / Т. С.
39. Говорушко Т. А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 400 с.
40. Стеценко В. Ю. Медичне страхування як складова системи страхування (правові аспекти) / В. Ю.
41. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування» № 4981-1 від 18 липня 2016 р. -
42. Черномаз О. Б. Проблеми і перспективи розвитку медичного страхування в Україні / О. Б.
43. Концепція медичного страхування населення за участю страхових організацій // Україна - Бізнес. - 1996. - 26 груд.
44. Манэс А. Основы страхового дела. - М.: Анкил. - 1992.
45. Путов А. Альтернативная медицина: бесплатная, платная или страховая // Финансовая консультация. - 1997. - № 12. -
46. Словарь страховых терминов / Под ред. Е. В. Коломина, В. В. Шахова. - М.: Финансы и статистика, 1991. -
47. Страхование жизни на примере Швейцарии. - М.: Анкил, 1994. -
48. Шиминова М. Я. Страхование: история, действующее законодательство, перспективы. - М.: Наука, 1989.
49. Иванова И. Г. Медицинское страхование: Учеб. пособие. - СПб., Изд-во. С.-Петербургского ун-та экономики и финансов, 1992. - 24 с.
50. Галагуза Н. Ф. Реклама в страховании: ключ к успеху. - М.: Финансы, 1995. - 132 с.